

KESAN PERUBAHAN DASAR KERAJAAN TERHADAP INDUSTRI PERCETAKAN ORANG MELAYU

(The effects of changes in the government policy on Malay printing entrepreneurs)

Mohd Khairul Azahari bin Abdul Rani & Hamed bin Mohd Adnan

ABSTRAK

Kajian ini membincang tentang perubahan dasar kerajaan dan kesan yang diterima oleh pengusaha-pengusaha percetakan Melayu. Penekanan kajian ini tertumpu kepada arahan-arahan perbendaharaan dan pekeliling-pekeliling kerajaan yang berkaitan dengan industri percetakan. Selain itu kajian ini merangkumi tentang perubahan dasar kerajaan, pengkorporatan dan penswastan agensi kerajaan yang pada peringkat awal dasar ini digubal ianya mewujudkan satu bentuk persefahaman di antara agensi kerajaan yang terlibat dengan para pengusaha percetakan orang Melayu. Setelah beberapa lama pengkorporatan dan penswastan ini berlaku terdapat kepincangan atau pelanggaran syarat telah berlaku antara agensi-agensi tersebut dengan pengusaha percetakan orang Melayu di mana hak dan pendapatan mereka telah dirampas. Keadaan ini menyebabkan pendapatan dan ekonomi syarikat percetakan milikan orang Melayu terjejas. Pengkorporatan dan penswastan agensi kerajaan yang dilihat menjadi tren atau amalan pemerintahan negara pada tahun 1980an juga merupakan faktor kejatuhan industri percetakan orang Melayu. Pengkorporatan dan penswastan ini berlaku selaras dengan pengenalan Dasar Pensyarikatan dan Dasar Penswastan yang diperkenalkan kerajaan untuk menjadikan agensi-agensi yang dahulunya berada di bawah naungan kerajaan dapat bersaing dan lebih maju.

Kata kunci: *Percetakan, dasar, pengkorporatan, penswastan, Malay*

ABSTRACT

This study revolves around the issues pertaining changes in the Government policy and its effects on Malay printing entrepreneurs. Emphasis is given on instructions regarding The Treasury and Government circulars which are related to the printing industry. In addition, this research also comprises of changes in government policies, corporatization and privatization of government agencies. All these policies were initially enacted to establish a form of consent between the government and the Malay-owned printing companies. Upon the implementation of both corporatization and privatization of government agencies, inefficiencies and violation of terms took place between them and the Malay businessmen who ran printing services, resulting in inevitable loss financially and economically. Corporatization and privatization were the norm or trend in the 1980s. Malaysian Incorporated and Privatization policies were introduced to ensure that government agencies, after being corporatized and privatized, were able to attain a competitive edge and become more progressive. Unfortunately, they contributed to the fall of the Malay printing industry.

Keywords: *Printing, policy, corporatized, privatized, Malay*

PENGENALAN

Industri percetakan yang melibatkan orang Melayu di negara ini pernah melalui zaman kegemilangan bermula pada 1980 hingga 2002 hasil daripada ketetapan atau polisi yang diluluskan oleh pihak kerajaan. Penglibatan orang Melayu dalam industri percetakan menampakkan kejayaan mereka hasil daripada bantuan pihak kerajaan untuk menaikkan taraf ekonomi orang Melayu (Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia, 1982). Orang Melayu bukan sahaja berjaya dalam industri percetakan bahkan dalam pelbagai bidang seperti perkilangan, pembuatan, pertanian, penyelidikan dan perusahaan lain (Yusof et al., 2008) . Pada awal tahun 1970-an orang Melayu telah mula berjinak dalam sektor perniagaan berasaskan percetakan. Pada ketika itu tidak begitu ramai penglibatan kaum lain seperti Cina dan India dalam industri ini. Lantaran kekurangan itu, orang Melayu melihat peluang yang besar boleh diperolehi daripada bidang ini (Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia, 1982). Hasilnya boleh dilihat dengan tertubuhnya Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (PPPMM) yang telah didaftarkan pada 22hb Jun 1975 di mana Ybhg. Tan Sri Sanusi Jonid (ketika itu Dato' Seri) telah dilantik sebagai presiden yang pertama. Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia telah ditubuhkan atas nasihat Dewan Perniagaan dan Perusahaan Melayu Malaysia yang melihat perlunya satu persatuan diwujudkan untuk mewakili pengusaha-pengusaha percetakan Melayu yang masih baru ketika itu (Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia, 1982).

Setelah tertubuhnya PPPMM, kerajaan telah bersetuju dan menetapkan segala kerja-kerja percetakan kerajaan kepada pengusaha percetakan Melayu. Kerajaan telah menggubal satu polisi melalui Surat Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 10 Tahun 1981 (SPP10/81) yang mengarahkan kesemua jabatan dan agensi berkaitan kerajaan menyalurkan kerja-kerja percetakan kepada Jabatan Percetakan Negara (JPN) untuk diagihkan kepada pengusaha Melayu. Surat Pekeliling Perbendaharaan ini merupakan satu surat arahan yang dikeluarkan kerajaan kepada seluruh ketua-ketua jabatan kementerian-kementerian dan agensi-agensi kerajaan untuk memaklumkan kerja-kerja percetakan yang hendak dilaksanakan oleh agensi terbabit kepada JPN. Seterusnya JPN dipertanggungjawabkan untuk menyalurkan segala tender-tender percetakan kerajaan tersebut kepada pengusaha-pengusaha percetakan Melayu yang juga merupakan ahli dalam PPPMM. Selain memperolehi tender percetakan dari JPN, PPPMM juga berjaya mendapatkan tender percetakan buku teks sekolah di bawah Kementerian Pelajaran Malaysia. Bermula pada awal tahun 1980 kerja-kerja percetakan buku teks sekolah dikendali sepenuhnya oleh Dewan Bahasa dan Pustaka. Pihak persatuan juga berjaya meletakkan kedudukan pengusaha percetakan Melayu di tahap yang lebih selesa dan berjaya dalam industri ini (Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia, 1982).

Sejak sekian lama pengusaha percetakan Melayu menikmati pertumbuhan ekonomi yang cemerlang, kerajaan telah memperkenalkan beberapa dasar baharu yang berfungsi untuk mengurangkan perbelanjaan kerajaan (Mahani Zainal Abidin, 2002). Antara dasar yang diperkenalkan ialah Dasar Pensyarikatan dan kesinambungan daripada dasar itu Dasar Penswastaaan turut juga diperkenalkan. Dasar Pensyarikatan digubal untuk membentuk satu kerjasama yang jitu, bermakna dan berkesan antara sektor awam dan swasta dalam menjayakan agenda pembangunan negara supaya hasilnya dapat dikecapi oleh kedua-dua pihak. Dasar Penswastaaan pula merupakan satu proses untuk kerajaan meningkat pemilikan dan penguasaan dalam sektor ekonomi. Secara umumnya dasar ini dapat membantu kerajaan melibatkan beberapa kepentingan atau pelaburan yang tertentu dalam sektor swasta. Sesungguhnya kedua-

dua dasar itu menjadi pemangkin ke arah kemajuan ekonomi antara kaum dan meningkatkan daya ekonomi negara (Yusof et al., 2008).

Pengusaha percetakan Melayu agak terkesan dengan pengenalan kedua-dua dasar tersebut. Hal yang demikian disebabkan kerajaan telah membuat keputusan JPN akan dikorporatkan menjadi sebuah syarikat milikan kerajaan sepenuhnya menjadi Percetakan Nasional Malaysia Berhad (PNMB). Selain itu, kerajaan juga telah bersetuju untuk menyerahkan Bahagian Pemasaran dan Percetakan DBP yang sebelum ini menjadi sumber pendapatan untuk orang Melayu kepada sebuah syarikat swasta iaitu Dawama Sdn Bhd untuk diambil alih peranannya. Dawama Sdn Bhd ditubuhkan pada 14 Oktober 1999 dan beroperasi sepenuhnya pada 1 September 2002. Dawama diwujudkan untuk mengambilalih aktiviti-aktiviti pra-cetak, rekabentuk, percetakan, pengedaran dan pemasaran penerbitan DBP setelah bahagian terbabit diswastakan. Langkah pengkorporatan dan penswastaan yang diambil kerajaan ini telah mengakibatkan pengusaha percetakan Melayu menerima kesan yang cukup berat. Walaupun keputusan kerajaan untuk mengkorporat dan menswastakan kedua-dua agensi ini tidak akan menjejaskan ekonomi pengusaha percetakan Melayu melalui perjanjian yang dimeterai, tetapi perkara yang berlaku adalah sebaliknya. Melalui temu bual yang dilakukan bersama presiden PPPMM sesi 2012/2014, Dato Badruddin Bakar, beliau mengatakan pelbagai pelanggaran syarat perjanjian yang berlaku seperti ketirisan pengagihan tender, pembayaran tender yang tidak menguntungkan dan pembekalan bahan mentah yang tidak mencukupi. Keadaan ini telah memaksa pengusaha-pengusaha percetakan Melayu melalui zaman kemelesetan yang begitu teruk.

METODOLOGI KAJIAN

Kajian ini menggunakan tiga kaedah penyelidikan iaitu analisa kandungan bahan, temu bual dan soal selidik. Kaedah analisis kandungan digunakan untuk menganalisa kandungan-kandungan bahan terbitan seperti Surat Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 10 Tahun 1981 (SPP10/81), Surat Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 10 Tahun 1993 (SPP10/93) iaitu satu dokumen rasmi kerajaan bertujuan untuk memberi penjelasan mengenai tatacara percetakan dan peraturan-peraturan dalam melaksanakannya oleh Agensi (Kementerian/Jabatan/Badan Berkanun) setelah JPN dikorporatkan mulai 1 Januari 1993, Dokumen tawaran Tender dan Perjanjian Konsesi. Analisis kandungan ini perlu dijalankan untuk mengkaji sejauh mana kesan yang diterima oleh pengusaha percetakan Melayu setelah langkah pengkorporatan JPN dan penswastaan Bahagian Pemasaran dan Percetakan DBP ini berlaku.

Kaedah temu bual pula digunakan untuk mendapatkan pandangan serta pendapat yang telus untuk kajian ini. Kaedah ini perlu kerana melalui pendekatan ini satu soal selidik berpandu akan dibangunkan. Melalui temu bual juga pengkaji akan mendapat gambaran yang lebih tepat dan meluas tentang kajian kesan perubahan dasar kerajaan terhadap industri percetakan Melayu.

Untuk mendapatkan data kuantitatif, kaedah soal selidik akan digunakan. Satu set borang soal selidik digunakan untuk mendapatkan maklumat tentang kesan yang diterima oleh pengusaha-pengusaha percetakan Melayu sebelum dan selepas dasar pensyarikatan dan penswastaan diperkenalkan oleh kerajaan. Untuk melihat kejituan soal selidik yang dibangunkan, satu kajian rentas dilakukan ke atas responden-responden yang berjumlah 25% dari jumlah

keseluruhannya. Hasil kajian rentas tersebut mendapati skor keseluruhannya menunjukkan nilai 100% kejitian ke atas soal selidik yang dijalankan.

Responden-responden yang dipilih untuk menjalankan survey ini terdiri dari ahli-ahli Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (PPPMM). Mereka ini dipilih kerana di dalam SPP10/93 menyebut hanya ahli-ahli PPPMM sahaja yang ditawarkan tender percetakan kerajaan termasuklah tender percetakan buku teks sekolah (Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia, 1982). Mengikut rekod keahlian PPPMM tahun 2013, kini terdapat 75 buah syarikat berdaftar sebagai ahlinya. Untuk kajian ini, soal selidik ini telah dihantar melalui atas talian kepada ahli-ahli PPPMM. Borang soal selidik yang telah diterima kembali ini akan dianalisis menggunakan perisian *Statistical Package for Social Science (SPSS)*.

DAPATAN KAJIAN

Dalam industri percetakan di Malaysia, terdapat hanya dua kaum yang memonopoli industri ini iaitu Melayu dan Cina. Menurut Dato Badruddin Bakar, pengusaha percetakan Melayu lebih tertumpu kepada kerja mencetak tender percetakan kerajaan manakala kaum Cina pula lebih kepada pasaran percetakan terbuka. Kesan kebergantungan kepada tender percetakan kerajaan telah menyaksikan kejatuhan yang merudum kepada orang Melayu setelah kedua-dua dasar ini diperkenalkan. Sehubungan pengenalan kedua-dua dasar tersebut, kerajaan telahewartakan Surat Pekeliling Perbendaharaan Bilangan 10 Tahun 1993 (SPP10/93) sebagai garis panduan untuk kerja-kerja percetakan kerajaan selaras dengan pengkorporatan JPN dan tidak lama kemudian penswastan Bahagian Pemasaran dan Percetakan DBP.

Pengkorporatan Jabatan Percetakan Negara JPN) kepada Percetakan Nasional Malaysia Berhad (PNMB)

Walaupun langkah kerajaan untuk mengkorporatkan JPN kepada PNMB dilihat menjadi satu penyebab kepada kejatuhan ekonomi percetakan orang Melayu tetapi pengkorporatan ini telah memberi kesan yang baik kepada industri percetakan negara. Hal ini berikutan langkah PNMB yang melibatkan aktiviti percetakan mereka bukan sekadar merangkumi dalam negara bahkan ke peringkat antarabangsa. Faktor ini telah menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi yang mampan kepada negara. Rajah 1 menunjukkan 91.5 peratus ahli-ahli PPPMM sangat bersetuju dengan langkah pengkorporatan JPN kepada PNMB manakala hanya 8.5 peratus sahaja yang setuju.

	Frequency	Percent	Valid Percent
Valid SETUJU	5	8.5	8.5
SANGAT SETUJU	54	91.5	91.5
Total	59	100.0	100.0

Rajah 1: Tahap Sokongan Untuk Pertumbuhan Ekonomi Negara

Dari segi penyumbang kepada kejatuhan ekonomi pengusaha percetakan Melayu pula, rajah 2 di bawah menunjukkan sebanyak 98.3 peratus ahli PPPMM tidak setuju dan 1.7 peratus sangat tidak setuju langkah pengkorporatan JPN ini berlaku.

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	SANGAT TIDAK SETUJU	1	1.7	1.7
	TIDAK SETUJU	58	98.3	98.3
	Total	59	100.0	100.0

Rajah 2: Tahap Sokongan Langkah Pengkorporatan Untuk Ekonomi Percetakan Melayu

Kejatuhan ekonomi percetakan orang Melayu disebabkan oleh kekurangan tender-tender percetakan kerajaan disalurkan kepada mereka oleh PNMB setelah pengkorporatan ini berlaku. Rajah 3 menjelaskan sebanyak 91.5 peratus ahli PPPMM mengatakan sangat setuju dan 8.5 peratus mengatakan setuju jumlah pengagihan tender kerajaan berkurangan setelah pengkorporatan ini berlaku. Perkara sedemikian menyebabkan perusahaan percetakan orang makin mundur.

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	SETUJU	5	8.5	8.5
	SANGAT SETUJU	54	91.5	91.5
	Total	59	100.0	100.0

Rajah 3: Peratusan Sokongan Terhadap Pengagihan Tender Percetakan Kerajaan Yang Semakin Merosot

Kekurangan pengagihan tender kerajaan ini diandaikan semakin berkurang tahun demi tahun. Kekurangan ini disebabkan PNMB telah melanggar syarat perjanjian konsesi dan tidak mematuhi arahan yang termaktuk dalam SPP10/93 untuk menyerahkan kerja-kerja percetakan kerajaan kepada pengusaha percetakan Melayu. Pihak PNMB telah membuat keputusan untuk mencetak sendiri tender-tender percetakan kerajaan tanpa membuat pengagihan pada pengusaha percetakan Melayu. Pengagihan tender ini dianggarkan berkurangan sehingga kurang dari 40 peratus daripada jumlah asal yang bernilai ratusan juta ringgit. Rajah 4 menunjukkan seramai 93.2 peratus daripada jumlah keseluruhan ahli-ahli PPPMM seramai 59 buah syarikat memilih skor sangat setuju dan hanya 6.8 peratus sahaja memilih skor setuju. Perbezaan skor amat tinggi

menunjukkan pengusaha percetakan Melayu semakin terhimpit dengan bebanan kesusahan yang dialami sekarang.

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	SETUJU	4	6.8	6.8
	SANGAT SETUJU	55	93.2	93.2
	Total	59	100.0	100.0

Rajah 4: Skor sokongan Terhadap Pengagihan Tender Percetakan Kerajaan

Sebelum pengkorporatan dan penswastan ini berlaku, boleh dikatakan keseluruhan tender percetakan dari JPN diuruskan sepenuhnya oleh pengusaha-pengusaha percetakan Melayu. Rajah 5 menjelaskan kadar peratus ahli-ahli PPPMM yang terlibat dalam urusan kerja-kerja percetakan kerajaan. Sejumlah 96.6 peratus ahli PPPMM menyatakan mereka terlibat secara langsung dengan tender percetakan kerajaan manakala 3.4 peratus sahaja yang tidak terlibat. Jumlah kecil ini disumbangkan oleh kerana mereka merupakan syarikat yang baru ditubuhkan dan baru menjadi ahli PPPMM.

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	TIDAK TERLIBAT	2	3.4	3.4
	TERLIBAT	57	96.6	96.6
	Total	59	100.0	100.0

Rajah 5: Jumlah Syarikat Melayu Yang Pernah Terlibat Dalam Kerja-Kerja Percetakan Kerajaan

Penswastan Bahagian Pemasaran dan Percetakan Dewan Bahasa dan Pustaka kepada Dawama Sdn Bhd

Selain pengkorporatan JPN, satu lagi agensi kerajaan yang terlibat dalam pengenalan Dasar Penswastan ialah Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP). Pihak Lembaga Pengarah DBP telah mencapai kata sepakat untuk menswastakan Bahagian Pemasaran dan Percetakannya kepada sebuah syarikat swasta untuk diambil alih. Keputusan untuk penswastan ini dibuat ketika pengurusan DBP berada di bawah pentadbiran Dato Aziz Deraman yang mula dilantik sebagai Ketua Pengarah DBP bermula 1994 hingga 2004. Isu penswastan ini juga merupakan satu masalah yang amat besar ditanggung oleh pengusaha-pengusaha percetakan Melayu. Ini kerana DBP merupakan sumber ekonomi terbesar kepada golongan pengusaha-pengusaha percetakan Melayu. Pengusaha percetakan Melayu memperolehi pulangan yang besar dari DBP setelah pihak DBP bersetuju untuk melantik mereka yang juga merupakan ahli PPPMM sebagai pencetak rasmi. Urusan percetakan segala bahan penerbitan DBP termasuklah percetakan buku-buku teks sekolah rendah dan menengah di bawah Kementerian Pelajaran Malaysia (KPM) telah

diserahkan kepada ahli-ahli PPPMM secara adil untuk dicetak. Langkah penswastaaan Bahagian Pemasaran dan Percetakan DBP dipercayai berkait rapat dengan isu percetakan dan penerbitan buku teks. Hal ini disebabkan urusan percetakan buku teks ini mempunyai nilai harga yang cukup tinggi diberikan kerajaan kepada DBP untuk dicetak dan dipasarkan berbanding penerbitan dan percetakan bahan-bahan terbitan DBP sendiri. Sebagai satu bahan budaya yang diterbitkan untuk pelajar-pelajar sekolah rendah mahupun menengah, buku teks ini juga dianggap sebagai lubuk rezeki kepada orang Melayu.

Penswastaaan Bahagian Pemasaran dan Percetakan DBP ini juga ada kaitan dengan penerbitan dan percetakan buku teks sekolah rendah dan menengah di bawah Kementerian Pelajaran Malaysia ini (Memorandum Bantahan PPPMM 2006/2008). Keputusan penswastaaan ini dibuat tanpa memikirkan sentimen perasaan dan ekonomi orang Melayu yang telah sekian lama terlibat dalam urusan percetakan buku teks sekolah ini. Dewan Bahasa dan Pustaka telah mengamalkan konsep ‘memayungi’ pengusaha-pengusaha percetakan Melayu ini sejak Kementerian Pelajaran Malaysia menyalurkan sepenuhnya urusan penerbitan dan percetakan buku teks sekolah ini. Ini menunjukkan hubungan murni yang terjalin sejak sekian lama bermula pada tahun 1980 hingga 2002 antara DBP dan pengusaha-pengusaha percetakan Melayu.

Rajah 6 menunjukkan sejumlah 96.6 peratus keanggotaan PPPMM yang terlibat dengan urusan-urusan percetakan DBP sebelum penswastaaan ini berlaku sehingga kini memilih skor sangat setuju kerja-kerja percetakan DBP dijalankan oleh orang Melayu . Hanya 3.4 peratus sahaja yang memilih skor setuju. Mereka ini tergolong dalam kelompok beberapa buah syarikat baru dan tidak pernah memperolehi tender percetakan dari DBP setelah penswastaaan ini berlaku.

	Frequency	Percent	Valid Percent
Valid SETUJU	2	3.4	3.4
SANGAT SETUJU	57	96.6	96.6
Total	59	100.0	100.0

Rajah 6: Tahap Sokongan Terhadap Kerja-kerja Percetakan DBP oleh Pengusaha Percetakan Melayu Sebelum Penswastaaan

Setelah penswastaaan ini berlaku, pengusaha-pengusaha percetakan Melayu masih diberi tender percetakan DBP oleh Dawama Sdn Bhd tetapi melibatkan kerja-kerja yang bersaiz kecil dan tidak menguntungkan. Pihak pengusaha percetakan Melayu terpaksa menerima tender percetakan tersebut oleh kerana dalam masa yang sama terhimpit dengan masalah memperolehi tender dari PNMB. Walaupun kadar keuntungannya kecil, pihak pengusaha Melayu terpaksa juga menerima tender percetakan tersebut. Rajah 7 menunjukkan sejumlah 89.8 peratus ahli PPPMM memilih skor setuju pengusaha percetakan Melayu masih memperolehi tender percetakan dari Dawama Sdn Bhd setelah penswastaaan ini berlaku manakala 10.2 peratus memilih skor sangat setuju.

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	SETUJU	53	89.8	89.8
	SANGAT SETUJU	6	10.2	10.2
	Total	59	100.0	100.0

Rajah 7: Selepas Penswastaan Berlaku, Pencetak Melayu Masih Memperolehi Tender Percetakan Dari Dawama

Walaupun selepas penswastaan ini berlaku, pengusaha percetakan Melayu masih memperolehi tender percetakan daripada Dawama, pengagihan itu dilaksanakan adalah secara tidak adil. Ini kerana Dawama yang bertindak sebagai orang tengah dalam kerja-kerja pemasaran dan percetakan buku DBP akan membolot tender percetakan buku yang bernilai tinggi manakala jumlah yang sedikit barulah akan ditender kepada pengusaha percetakan Melayu (Memorandum Bantahan PPPMM, 2006/2008). Dalam rajah 8 menjelaskan sejumlah 96.6 peratus kadar ahli PPPMM yang pernah terlibat dalam urusan percetakan DBP memilih skor sangat setuju pembahagian tender percetakan yang dilaksanakan oleh Dawama adalah secara tidak adil manakala 3.4 peratus sahaja memilih setuju.

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	SETUJU	2	3.4	3.4
	SANGAT SETUJU	57	96.6	96.6
	Total	59	100.0	100.0

Rajah 8: Pembahagian Tender Percetakan DBP Secara Tidak Adil Kepada Pengusaha Percetakan Melayu

Selain pembahagian tender percetakan yang tidak adil kepada pencetak Melayu, pihak Dawama juga bertindak menyalurkan bahan mentah yang tidak menepati beberapa perkara seperti bekalan kertas yang tidak mencukupi dan kualiti yang kurang memuaskan. Pihak Dawama juga turut melambat-lambatkan bayaran kepada pengusaha percetakan Melayu setelah kerja disiapkan (Memorandum Bantahan PPPMM, 2006/2008). Perkara sebegini jelas membuatkan pengusaha percetakan Melayu merasa lebih terbeban. Walaupun perkara sebegini dengan jelas melanggar perjanjian konsesi antara DBP dan Dawama, tetapi sehingga kini tiada sebarang tindakan yang diambil ke atas Dawama. Dalam perjanjian konsesi terbabit dengan jelas menyatakan hubungan pengusaha-pengusaha percetakan Melayu tidak akan terjejas walaupun penswastaan berlaku. Pihak Dawama perlu meneruskan hubungan yang baik dengan pengusaha percetakan Melayu seperti yang pernah terjalin antara mereka dan DBP.

Rajah 9 menunjukkan dengan jelas bukti tiada sebarang tindakan yang diambil oleh kerajaan kepada pihak Dawama setelah pelanggaran syarat ini berlaku. Sejumlah 64.4 peratus ahli-ahli PPPMM memilih setuju manakala sebanyak 35.6 peratus memilih sangat setuju dalam isu ini. Walaupun PPPMM telah beberapa kali menyerahkan memorandum bantahan terhadap tindakan Dawama ini kepada kerajaan, tetapi belum pernah lagi pihak kerajaan memanggil kembali wakil tertinggi PPPMM untuk berbincang.

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	SETUJU	38	64.4	64.4
	SANGAT SETUJU	21	35.6	35.6
	Total	59	100.0	100.0

Rajah 9: Pihak Kerajaan Sehingga Kini Tidak Mengambil Sebarang Tindakan Untuk Mengkaji dan Menyemak Kembali Perjanjian Yang Jelas Terdapat Pelanggarnya

Kini, jelas pengusaha percetakan Melayu semakin terbeban dengan pelbagai masalah yang timbul. Perniagaan mereka semakin hari semakin merudum sehingga ada yang mengambil keputusan untuk mengecilkan operasi mereka dengan mengurangkan tenaga kerja dan berpindah ke tempat yang bersaiz kecil. Menurut Memorandum Bantahan PPPMM kepada Perdana Menteri 2006/2008, terdapat sebilangan kecil antara ahli PPPMM telah mengambil keputusan untuk menutup terus operasi perniagaan mereka. Keadaan ini kerana sejak penswastan Bahagian Pemasaran dan Percetakan DBP kepada Dawama telah menyebabkan ekonomi mereka terus merosot dan merudum. Boleh dikatakan ahli-ahli PPPMM amat berharap untuk meneruskan perniagaan dengan DBP selepas penswastan tetapi setelah diambil alih oleh Dawama perkara sebaliknya telah berlaku.

Rajah 10 menunjukkan hasil soal selidik yang diperolehi dari ahli-ahli PPPMM tentang status perniagaan mereka sekarang. Secara umumnya keputusan menunjukkan keseluruhan mereka menjelaskan ekonomi perniagaan semakin merosot. Ini berpunca setelah operasi percetakan DBP diambil alih oleh Dawama Sdn Bhd sepenuhnya. Sebanyak 66.1 peratus ahli-ahli PPPMM memilih skor setuju perniagaan mereka semakin merudum setelah penswastan berlaku manakala 33.9 peratus memilih skor 33.9 peratus.

		Frequency	Percent	Valid Percent
Valid	SETUJU	39	66.1	66.1
	SANGAT SETUJU	20	33.9	33.9
	Total	59	100.0	100.0

Rajah 10: Tahap Sokongan Ahli-ahli PPPMM Tentang Status Ekonomi Perniagaan Mereka Yang Semakin Merudum

Hasrat PPPMM memohon agar perjanjian konsesi antara DBP dan Dawama yang bakal tamat pada tahun 2014 tidak akan dilanjutkan. Hal yang demikian kerana sudah sejak sekian lama ahli-ahli PPPMM menanggung derita bermula dari pengkorporatan Jabatan Percetakan Negara kepada Percetakan Nasional Berhad dan penswastaan Bahagian Pemasaran dan Percetakan Dewan Bahasa dan Pustaka kepada Dawama Sdn Bhd. Kedua-dua agensi ini begitu penting untuk survival pengusaha-pengusaha percetakan Melayu dalam industri percetakan di negara ini.

KESIMPULAN

Jelas menunjukkan pengusaha-pengusaha percetakan Melayu yang pernah gemilang hasil kekayaan melalui tender-tender percetakan kerajaan seperti buku teks dan dokumen-dokumen kerajaan telah jatuh akibat kekurangan tender-tender mencetak daripada kerajaan. Ini kerana pengusaha-pengusaha percetakan Melayu masih mengharapkan bantuan dari segi pemberian tender dan bantuan lain dari kerajaan. Mengambil petikan wawancara Harian Metro bertarikh 12 April 2005 bersama dengan Presiden Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (PPPMM), Dato Badruddin Abu Bakar beliau menjelaskan:

“Saya tidak malu mengatakan kebanyakan pengusaha syarikat percetakan Bumiputera masih mengharapkan projek kerajaan. Ini kerana ramai usahawan Bumiputera dalam pelbagai bidang lain, begitu juga syarikat senaraian awam di Bursa Malaysia berjaya membangunkan perniagaan kerana kontrak kerajaan. Namun, tidak dinafikan ada juga syarikat yang berjaya tanpa sokongan dan pertolongan daripada kerajaan dan ini bergantung kepada jenis industri yang diceburi”.

(Sumber: Harian Metro bertarikh 12 April 2005)

Oleh sebab itu, kerajaan perlu mengkaji semula terma dan syarat yang dinyatakan dalam perjanjian konsesi syarikat-syarikat yang terbabit dalam urusan pengkorporatan dan penswastaan ini bagi mengembalikan semula kegemilangan dan hak yang sepatutnya diperolehi oleh pengusaha-pengusaha percetakan Melayu. Sesungguhnya langkah penswastaan dan pengkorporatan ini merupakan keputusan baik yang dibuat kerajaan tetapi tanpa pemantauan yang sewajarnya dilakukan maka akan berlakulah pelanggaran syarat yang telah termaktub.

BIBLIOGRAFI

- Barlow, Colin (ed.) 2001. *Modern Malaysia in the Global Economy*, Cheltenham: Edward Elgar
- Byrd, Cecil K., 1991. *Percetakan Awal Di Jajahan Selat 1806-1858*. Dewan Bahasa dan Pustaka. Kuala Lumpur
- David Easton (1965). *A Systems Analysis of Political Life*. Englewood Cliffs, N.J. Prentice-Hall, Inc
- Mahani Zainal Abidin, 2002. *Rewriting The Rules, The Malaysia Crisis Management Model*. Kuala Lumpur: Prentice Hall
- Memorandum Bantahan Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia kepada Perdana Menteri 2004/2006
- Memorandum Bantahan Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia kepada Perdana Menteri 2006/2008
- Memorandum Bantahan Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia kepada Perdana Menteri 2008/2010
- Memorandum Bantahan Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia kepada Perdana Menteri 2010/2012
- Mus Chairil Samani, 2002. *Pembangunan Buku Teks Sekolah Di Malaysia: Dasar Amalan dan Ekonomi Penerbitan*. Fakulti Sastera dan Sains Sosial. Universiti Malaya. Kuala Lumpur
- Profil Persatuan Pengusaha Percetakan Melayu Malaysia (PPPMM), 1982
- William Case, 2004. *Malaysia New Reforms, Old Continuities, Tense Ambiguities*. In Kevin Hewison and Richard Robson, eds. *East Asia and the Trials of Neo-Liberalism*. London Routledge

Mohd Khairul Azahari bin Abdul Rani
Jabatan Pengajian Media
Fakulti Sastera dan Sains Sosial
Universiti Malaya
Kuala Lumpur
Email: khairulazahari75@yahoo.com

Hamedi bin Mohd Adnan
Jabatan Pengajian Media
Fakulti Sastera dan Sains Sosial
Universiti Malaya
Kuala Lumpur
Email: hamedi@um.edu.my